PROJECTEN

Omschakelen naar Zonvarken

S. ter Wiel- van der Heijden
06 58 97 41 66

Datum
30-09-2024

DLV Intensief Advies BV - KvK 09131959

Oostwijk 5
5406 XT Uden

Postbus 511
5400 AM Uden

0413 33 68 00
info@dlvadvies.nl

www.dlvadvies.nl

INHOUD

1. INLEIDING 4
2. TOELICHTING ONDERZOEKSVRAAG EN UITWERKING OPDRACHT 5
2.1. Onderzoeksvraag 5
2.2. Vooronderzoek 5
2.3. Maatwerk 5
2.4. Bijeenkomsten 6
2.5. Stand van zaken 6
3. BESCHRIJVING ZONVARKEN CONCEPT 7
4. ERVARINGEN REEDS VERLEENDE VERGUNNINGEN 8
4.1. Algemene informatie 8
4.2. Wet Natuurbescherming 8
4.3. Omgevingsvergunning 10
5. NIEUWE AANVRAGEN EN SPECIFIEKE AANDACHTSPUNTEN PER PROVINCIE 11
5.1. Gelderland 11
5.1.1. Vergunning Wet Natuurbescherming: emissie huisvestingssysteem 11
5.1.2. Vergunning Wet Natuurbescherming: beweiden en bemesten 11
5.1.3. Vergunning Wet Natuurbescherming: emissiepunten uitloop in Aerius 12
5.1.4. Omgevingsvergunning milieu 12
5.1.5. Dierbezetting en geuremissie 13
5.1.6. Nieuwvestiging 13
5.2. Overijssel 14
5.2.1. Emissiearme systemen 14
5.3. Limburg 15
5.3.1. Omgevingsverordening 15
5.3.2. Gemeentelijk beleid 15
5.4. Noord-Brabant 16
5.5. Zeeland 16
5.6. Drenthe 16
6. AANBEVELINGEN EN DISCUSSIE 17
6.1. Inleiding 17
6.2. Proces vergunningverlening 17
6.2.1. Capaciteit en prioriteit 17
6.2.2. Efficiëntie 17
6.2.3. Pionieren voor bestuur, ambtelijk én ondernemer 17
6.3. Wet en regelgeving 18
6.3.1. Strikte definities 18
6.3.2. Vergunning met fasering 18
6.4. Toekomst 19
7. CONCLUSIE 20
BIJLAGEN 22
Bijlage 1. Verslag bijeenkomst 1 februari 2024 23
Bijlage 2. Presentatie bijeenkomst 1 februari 2024 24
Bijlage 3. Verslag bijeenkomst 3 april 2024 25

1. Inleiding

Zonvarken hanteert een innovatief, extensief en gedeeltelijk circulair systeem om varkens te houden en varkensvlees te produceren. Het is een revolutionair concept dat rekening houdt met alle aspecten binnen de varkenshouderij. Maximaal dierenwelzijn en minimale emissies van CO_2, ammoniak, fijnstof en geur. Uitgangspunt van Zonvarken is dat met vijftig zeugen een gezond verdienmodel uit het bedrijf wordt gehaald. Zonvarken is bedacht vanuit het perspectief van het varken, de boer en haar omgeving. De drijfveer is toekomstbestendig boeren met een gezond verdienmodel.
Er zijn 15 varkenshouders in de provincies Gelderland, Overijssel en Limburg die hun huidige intensievere varkenshouderijsysteem zouden willen omschakelen naar het extensievere Zonvarken-concept. Vanuit Rijksoverheid wordt de extensivering van de intensieve veehouderij gestimuleerd. Er zijn echter veel obstakels in bijvoorbeeld het vergunningsproces voor omschakelen.

Uniek is dat dit stalconcept heeft geleid tot een gezamenlijke ketenaanpak met meerjarige ketensamenwerking, met afnemers Van Loon en Jumbo. Hierdoor is de opschaling mogelijk en krijgen veehouders een meerjarige samenwerkingsovereenkomst waarin prijs- en volumeafspraken zijn vastgelegd. Het Zonvarken-concept wordt gesteund door de Dierenbescherming. De Dierenbescherming beweegt ook mee door een uitzondering te maken voor bedrijven die naast Zonvarken ook reguliere varkens houden. Verder heeft Leefbaar Buitengebied Gelderland toegezegd geen zienswijzen of bezwaren in te dienen op besluiten met betrekking tot Zonvarken-stallen. Zij zijn gelieerd aan MOB (Mobilisation for the Environment) en hebben toegezegd dat ook MOB geen zienswijzen indient tegen initiatieven van Zonvarken.

Vanuit Rijksoverheid en voor de decentrale overheden is het relevant om een onderzoek uit te voeren om de belemmeringen in het vergunningsproces inzichtelijk te krijgen. Om op korte termijn een toekomstbestendig concept uit te kunnen rollen, zijn 15 bedrijven noodzakelijk voor Zonvarken. Wanneer dit niet gerealiseerd wordt, is er onvoldoende productie voor de markt. Het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur heeft opdracht verstrekt aan DLV Advies om voor 15 bedrijven in beeld te brengen tegen welke problemen, op gebied van vergunningen, ze aanlopen. Het onderzoek wordt mede gecoördineerd door het Marktprogramma Verduurzaming Dierlijke Producten. Deze rapportage is het eindproduct van dit onderzoek.

2. Toelichting onderzoeksvraag en uitwerking opdracht

2.1. Onderzoeksvraag

Tegen welke problemen op het gebied van vergunningen lopen ondernemers aan bij het willen omschakelen of aanpassen van het systeem naar het Zonvarken-concept in de betreffende provincies en gemeenten?

2.2. Vooronderzoek

Gezamenlijk met Zonvarken is in beeld gebracht welke regelgeving van toepassing is om het concept van 2 Zonvarken-stallen op een locatie te realiseren. Dit om een startpunt te hebben voor de gewenste situatie. Hieruit zijn verschillende uitgangspunten voor potentiële bedrijven geformuleerd:

- bestaande varkensbedrijven, geen nieuwvestiging;
- vergunning Wet natuurbescherming op locatie met voldoende kg ammoniak (min. 1500 kg);
- bestemming intensieve veehouderij;
- grootte bouwblok;
- voldoende afstand burgerwoning;
- overleg buren.

Vervolgens zijn de door Zonvarken voorgedragen locaties in beeld gebracht en zijn de volgende stappen doorlopen:

- Opvragen vergunningendossier
  - Vigerende vergunning Wet milieubeheer en referentiesituatie Wet Natuurbescherming in beeld brengen
- Locatiescan opstellen
  - Huidige bestemming, omvang bouwblok en mogelijkheden oprichten Zonvarken
- Wensen ondernemer
  - Overgangsfase en uiteindelijk doel
- Maatwerk toepassen mogelijkheden
  - In beeld brengen emissies van overgangsfase en uiteindelijk doel
- Plan van aanpak procedure
- Bespreekbaar maken knelpunten bij bevoegd gezag

2.3. Maatwerk

Iedere ondernemer heeft een ander uitgangspunt voor wat betreft de locatie, de vergunningen, de financiële situatie. De wensen zijn verschillend. Een van de sterke punten van Zonvarken is dat het principe op iedere locatie hetzelfde is. De omvang van de stal en het aantal dieren ligt vast. Hiermee kun je uitgaan van het feit dat de emissies van geur, ammoniak ook vast liggen. Echter de locatie bepaald de knelpunten waardoor het maatwerk per locatie erg belangrijk is. Daarnaast is de interpretatie van het bevoegd gezag op het Zonvarken-concept van invloed op de uiteindelijke emissie en de systematiek van berekenen.
Per aangedragen locatie is maatwerk toegepast. Hier zijn diverse redenen voor en de wensen van de ondernemer staan hierin voorop. Bijvoorbeeld de wens om de Zonvarkentak naast de bestaande rundveestallen op te richten waarbij het rundvee (deels) behouden blijft. Of (een deel van de) oude varkenstallen blijven wel op de vergunning staan, zodat in de overgangsfase nog wel varkens gehouden kunnen worden en er wel een inkomen is. In goed overleg met de ondernemer is telkens afgewogen wat de uiteindelijke gewenste situatie wordt.

Parallel aan bovenstaand proces heeft overleg plaatsgevonden met het bevoegd gezag om diverse vragen en knelpunten te bespreken dan wel om een verzoek tot reactie te krijgen. Dit heeft zowel telefonisch, als via mail, teams of fysiek plaatsgevonden.

2.4. Bijeenkomsten

Op 1 februari 2024 is een bijeenkomst georganiseerd voor de omgevingsdienst Achterhoek, Omgevingsdienst Twente, provincie Gelderland en provincie Overijssel. Provincie Limburg kon niet aanwezig zijn. In bijlage 1 is een verslag opgenomen van deze bijeenkomst. Voor deze personen is gekozen vanwege het feit dat daar op dat moment een aanvraag voor het oprichten van een Zonvarken-stal liep. Deze bijeenkomst is gehouden op een locatie van Zonvarken, zodat de betrokkenen ook daadwerkelijk konden zien wat het concept inhoudt.

Vervolgens is op 3 april 2024 een Teams-meeting georganiseerd voor betrokken provincies om de noodzaak van het afhandelen van de aanvragen te bespreken. Een verslag van deze bijeenkomst is bijgevoegd als bijlage 2.

2.5. Stand van zaken

In september 2024 is de status met betrekking tot Zonvarken-stallen als volgt:

Locatie	Provincie	Omvang	Omgevings-vergunning (aantal stallen)	Vergunning WNB (aantal stallen)	Stand van zaken
De Heurne	Gelderland	2 stallen	verleend (2)	toestemming (2)	gerealiseerd
Winterswijk	Gelderland	1 stal	verleend (1)	toestemming (1)	gerealiseerd
Eibergen	Gelderland	2 stallen	verleend (2)	toestemming (2)	gerealiseerd
Sinderen	Gelderland	1 stal (op termijn 2)	verleend (1)	verleend (1)	in aanbouw
Zenderen	Overijssel	1 stal (op termijn 2)	verleend (1)	in procedure (2)	
Silvolde	Gelderland	1 stal (op termijn 2)	verleend (1)	ter inzage (2)	
Zelhem	Gelderland	1 stal (op termijn 2)	verleend (1)	in procedure (2)	
Venray	Limburg	2 stallen	in procedure (2)	in procedure (2)	
Bernheze	Brabant	1 stal			in overleg
Vorden	Gelderland	2 stallen			in overleg
Wateren	Drenthe	2 stallen			verkennend
Grijpskerke	Zeeland	1 stal			verkennend

Tabel 1: Overzicht locaties en informatie m.b.t. ontwikkeling Zonvarken-stal

Er zijn 9 stallen vergund voor wat betreft de onderdelen milieu en bouwen. Hiervan zijn 5 stallen in gebruik, de 6e stal is in aanbouw en met de bouw van de 7e stal wordt binnenkort gestart.
Voor het onderdeel natuur is de vergunning verleend voor 6 stallen en is op zeer korte termijn zicht op een vergunning voor 4 stallen.

3. Beschrijving Zonvarken concept

In het Zonvarken-concept worden vijftig zeugen gehouden verdeeld over 2 stallen. De stallen worden uitgevoerd met een lessenaarsdak met sedum en zijn naar elkaar toegericht. De varkens hebben beschikking over een verharde buitenuitloop en over een onverharde buitenuitloop. In de stal heerst een bijna buitenklimaat en door stro en een microklimaat is kou geen enkel probleem. Hittestress wordt voorkomen door het sedum dak en door de geminimaliseerde zoninstraling. Door de grote inhoud van de stal wordt voor voldoende afkoeling gezorgd.
De varkens worden van geboorte tot slacht in dezelfde hokken gehouden. Hierdoor worden de stallen groter gebouwd dan voor eenzelfde aantal dieren in een conventioneel houderijsysteem. De hokken en de uitloop zijn dusdanig ingedeeld dat gestuurd wordt op het mestgedrag. De varkens mesten buiten op de roostervloer en de vaste mest wordt via geperforeerde platen die onder de roosters door schuiven gescheiden en afgevoerd. Urine wordt gescheiden opgevangen. Hierdoor wordt emissie van ammoniak beperkt.
De varkens beschikken over de hoeveelheid ruimte zoals is voorgeschreven bij 3 sterren Beter Leven. Door de hokindeling en het feit dat deze geschikt zijn voor de verschillende stadiums van het varken is het Zonvarken-systeem Specific Stress Free (SSF).

Het werken met het SSF-systeem geeft veel voordelen, zoals arbeidsbesparing, meer welzijn en een hogere gezondheid. Om dit systeem passend te krijgen, is de stal aangepast aan een cyclus van 26 weken. Zeugen krijgen hierdoor twee keer per jaar biggen en hierdoor kan de zeug na 8,5 weken zoogtijd, 1 week gust en 115 dagen dracht weer terugkeren in hetzelfde hok. Door met 1 productie groep te werken heeft het systeem de grote voordelen van een all-in all-out systeem. Dit geeft een enorme winst op de diergezondheid van varkens. De biggen worden op de natuurlijke leeftijd gespeend rond 8 à 9 weken en hierbij verhuist de zeug in plaats van de biggen. Dit resulteert in wederom een enorme winst op diergezondheid.

Samengevat hebben de dieren meer ruimte, minder stress en is sprake van een betere diergezondheid ten opzichte van een conventieel varkensbedrijf.

Het verkrijgen van een vergunning voor een nieuwe varkensstal is binnen de huidige wet- en regelgeving een uitdaging. Voor het oprichten van een Zonvarken-stal komen daar nog enkele andere aspecten bij kijken aangezien het afwijkt van een standaard bedrijf. In het Zonvarken-concept is sprake van een niet-continue dierbezetting. Dit wijkt af van een regulier varkensbedrijf waar door het werken met verschillende groepen sprake is van een nagenoeg continue bezetting van alle dierplaatsen met verschillende diergroepen. Dit heeft een effect op de emissie van onder andere ammoniak, geur en fijn stof. Bij een aanvraag voor een regulier bedrijf is per dierplaats een emissienorm vastgesteld middels de Regeling Ammoniak en Veehouderij (RAV-norm). Met invoering van de Omgevingswet is dit opgenomen in de Omgevingsregeling en omgezet naar OW-codes.
In het houderijsysteem van Zonvarken wijkt dit af waardoor niet deze normale systematiek toegepast kan worden. In het milieuspoor wordt wel uitgegaan van de RAV-norm, maar met een afwijkende dierbezetting. In het natuurspoor mag niet uitgegaan worden van de RAV-norm en dient de daadwerkelijke emissie onderbouwd te worden middels een passende beoordeling.
Op dit moment vinden er metingen van de emissies plaats in een van de gerealiseerde stallen. Dit neemt de nodige tijd in beslag omdat deze metingen over een langere periode worden uitgevoerd om tot een wetenschappelijk onderbouwde emissie te komen. In de tussentijd wordt uitgegaan van een reductie op de emissie welke gebaseerd is op de niet continue bezetting van de stal. In de toekomst kan hopelijk uitgegaan worden van de gemeten emissie waar borging van deze emissie een belangrijk onderdeel van is.

Het realiseren van een Zonvarken-stal vindt over het algemeen plaats bij bestaande veehouderijbedrijven. Er moet, behalve met regelgeving zoals hierboven toegelicht, rekening worden gehouden met een inkomen tijdens de overgangsperiode, het voortzetten van de normale bedrijfsvoering en de haalbaarheid binnen de vergunde rechten en mogelijkheden. Dit gezamenlijk met de huidige landelijke discussie over stikstof, emissiearme systemen en het invoeren van de Omgevingswet tijdens lopende procedures, maakt dat het verkrijgen van de benodigde vergunningen een complex geheel is.

4. Ervaringen reeds verleende vergunningen

4.1. Algemene informatie

Wanneer het gaat over het oprichten van een nieuwe stal, dient er op verschillende vlakken toestemming te zijn. In een vereenvoudigde weergave is hieronder weergegeven met welke onderdelen rekening gehouden moet worden. Dit geeft op hoofdlijnen weer welke regelgeving van toepassing is. Het onderdeel bouwen komt verder niet aan bod aangezien dit een technische aangelegenheid is. Dit is in eerste instantie niet anders voor een Zonvarken-stal dan voor een andere stal.

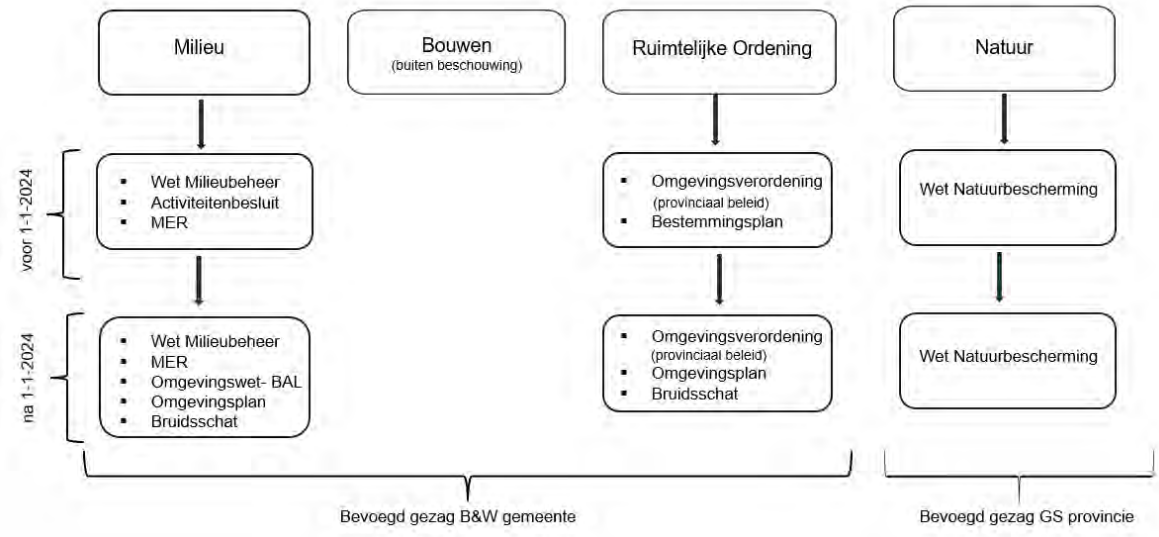

Schema: vereenvoudigde weergave regelgeving

4.2. Wet Natuurbescherming

Provincie Gelderland is tot nu toe het meest vooruitstrevend in de verlening van vergunning voor Zonvarken. In deze provincie is ook het initiatief van Zonvarken ontstaan. Provincie Gelderland heeft inmiddels 2 (bijna 3) besluiten vergunning Wet Natuurbescherming verleend. Deze zijn gebaseerd op een passende beoordeling. De doorlooptijd van de eerste vergunning was 21 weken. Hier was ca. 1 jaar eerder een concept aanvraag aan vooraf gegaan welke diverse malen is besproken en beoordeeld door de provincie en daarna is de uiteindelijke aanvraag ingediend. Er is voor gekozen om eerst een besluit af te wachten, zodat de volgende aanvraag hierop aangepast kon worden. Dit met het idee dat een volgende aanvraag voldoet aan de verwachtingen van de provincie wat de doorlooptijd van de procedure verkort. De tweede aanvraag had een doorlooptijd van 41 weken vanaf het moment van indienen tot aan het ontwerpbesluit. Het heeft met name wat tijd in beslag genomen voordat de tweede en derde aanvraag in behandeling werden genomen. Gedurende de looptijd zijn diverse malen in delen

aanvullingen gevraagd door de provincie. Dit werd o.a. veroorzaakt door verschillen op detailniveau ten opzichte van de eerste aanvraag. De derde aanvraag is nog niet verleend doordat hier een wijziging is aangebracht door de initiatiefnemer.

4.3. Omgevingsvergunning

Gemeente Bronckhorst en gemeente Oude IJsselstreek hebben beiden het onderdeel vergunningen milieu neergelegd bij de Omgevingsdienst Achterhoek (ODA). Parallel aan de aanvraag Wet Natuurbescherming bij de provincie is bij de gemeente voor het onderdeel milieu een vormvrije MER, een aanvraag Omgevingsvergunning Beperkte Milieutoets en melding Activiteitenbesluit ingediend. Voor het onderdeel bouwen is een omgevingsvergunning aangevraagd. Na ca. 28 weken is voor beide locaties het besluit ontvangen. Het besluit voor milieu omvat bij gemeente Oude IJsselstreek het onderdeel MER en OBM en voor het onderdeel bouwen is een apart besluit genomen. Door gemeente Bronckhorst is één besluit genomen voor de MER, OBM en bouwen.

Zowel de provincie Gelderland als de ODA stonden open voor overleg en wilden meedenken in mogelijkheden. Gezien de grote werkvoorraad bij beide organisaties duurde het lang voordat een behandeld ambtenaar was aangewezen. Vervolgens is lopende de procedure diverse malen het een en ander aangepast om te zorgen voor gedegen besluit op de aanvraag. Er is geen formeel verzoek om aanvullingen ontvangen waarbij de termijn is opgeschort.

5. Nieuwe aanvragen en specifieke aandachtspunten per provincie

5.1. Gelderland

5.1.1. Vergunning Wet Natuurbescherming: emissie huisvestingssysteem

In de besluiten van de provincie Gelderland is een passende beoordeling opgenomen, omdat in het natuurspoor en bij Zonvarken niet uitgegaan kan worden van de vastgestelde traditionele emissiefactoren uit de Regeling Ammoniak en Veehouderij. De emissie is gebaseerd op de niet continue bezetting van de stal zoals beschreven in hoofdstuk 3. De systematiek is als volgt:

	Guste/dragende zeugen (25 stuks)	Kraamzeugen (25 stuks)	Biggen (355 plaatsen)	Vleesvarkens (355 plaatsen)
	Totaal 4,2 kg per plaats per jaar*	18 weken/52 weken x 8,3 kg/plaats/jaar = 2,87 kg NH_3	8 weken/52 weken x 0,69 kg/plaats/jaar = 0,106 kg NH_3	50% x 3,0 kg/plaats/jaar = 1,5 kg NH_3
Emissiefactor	4,2 kg NH_3	2,87 NH_3	0,106 NH_3	1,5 NH_3

**De guste en dragen zeugenhokken staan een gedeelte van het seizoen leeg en worden als volwaardig meegerekend.*

Tabel 2: Ammoniakemissie gehanteerd in provincie Gelderland voor Zonvarken

5.1.2. Vergunning Wet Natuurbescherming: beweiden en bemesten

In het Zonvarken-concept worden de dragende zeugen net als koeien beweid. Het weiden van vee hangt onlosmakelijk samen met de oprichting, uitbreiding of exploitatie van de stallen waarin het (melk)vee wordt gehouden. Het wordt gezien als één project. Aangezien de zeugen geweid worden, moet dit beschouwd worden bij de aanvraag Wet Natuurbescherming.
Voor wat betreft bemesten wordt bij koeien voor het weiden een reductie gehanteerd op ammoniakuitstoot die betrekking heeft op de stal. Voor de varkens wordt die reductie niet gehanteerd. Dit dient op een andere manier te worden toegelicht. Er is geen systematiek gangbaar voor het vertalen van het beweiden naar een emissiereductie in de stal (zoals bij koeien). Het is daarom van belang een goede onderbouwing te hebben die de wetenschappelijke zekerheid aanraakt, gezien de eisen van de Raad van State voor een passende beoordeling.

Het aantonen van het beweiden is sterk afhankelijk van de beschikbaarheid van historische gegevens bij gemeentes of in archieven, wat veel tijd vergt. De gronden waar de varkens op worden geweid dienen vanaf 1994 (aanwijsdatum Natura 2000 gebied) te zijn gebruikt als landbouwgrond en continue de bestemming agrarisch te hebben gehad. Dit moet worden aangetoond middels luchtfoto's en plankaarten van (eerdere) bestemmingsplannen.

Daarnaast is een toelichting opgesteld waarin de systematiek van Zonvarken is uitgelegd. De zeugen in het Zonvarken-concept lopen gemiddeld per jaar 8 maanden buiten. De overige periode van 4 maanden (2 keer 9 weken) zitten ze in het kraamhok. In de periode dat ze buiten lopen, zijn de dragende zeugen gemiddeld 6 uur per dag buiten. Uitgaande van gemiddeld 50 zeugen aanwezig op het bedrijf kunnen de volgende dieraantallen voor beweiden worden gehanteerd.
50 zeugen / 12 maanden x 8 maanden = 33,33 zeugen
33,33 zeugen / 24 uur x 6 uur = 8,33 zeugen.
Dit betekent dat gemiddeld een jaar rond 8,33 zeugen beweid worden. De weide van de zeugen is minimaal 20.000 m^2 groot en daardoor blijft de hoeveelheid mest en urine die op de grond terecht kan komen met beweiden ruimschoot onder de bemestingsnormen van 170 stikstof en 75 fosfaat per hectare wat wettelijk is vastgesteld.

Deze toelichting is door provincie Gelderland overgenomen in het besluit van de vergunning Wet Natuurbescherming.

5.1.3. Vergunning Wet Natuurbescherming: emissiepunten uitloop in Aerius

In de reguliere houderij worden de dieren binnengehouden en daar is de handleiding voor Aerius (rekenprogramma om de stikstofdepositie) ook op gebaseerd. Het Zonvarken-concept wijkt hier vanaf waardoor gekozen is om in overleg met de provincie Gelderland hier een goede invulling aan te geven. In de Aerius-berekening is uitgegaan van 2 emissiepunten en natuurlijke ventilatie. Het betreft een emissiepunt vanuit de verharde buitenuitloop en een emissiepunt vanuit de stal. Varkens zijn grotendeels zindelijk en aangezien ze binnen gevoerd worden, mesten ze buiten in de uitloop. Het uitgangspunt is 70% buiten mesten en 30% binnen mesten. Dragende zeugen zijn wat oudere dieren en daardoor wat meer zindelijk en hierdoor ligt het percentage hoger namelijk 80% buiten en 20% binnen. In de Aerius berekening zijn deze percentages omgerekend in aantallen dieren. Per Zonvarken-stal zijn er 25 kraamzeugen. Deze worden opgedeeld in 17 kraamzeugen in de uitloop en 8 binnen. Dit is gebaseerd op onderzoek waarin is aangetoond dat varkens met de beschikking over een uitloop naar buiten, zowel verhard als onverhard, het merendeel van de mest (75%) in de uitloop deponeren (ref: WUR rapport 441, pag. 4, E. van Weeghel april 2011).
In de praktijk blijkt in de gerealiseerde stallen dat het mestgedrag van de varkens dusdanig is dat 95% van de varkens mest in de buiten uitloop en 5% binnen. Op dit moment is dit nog niet voldoende wetenschappelijk onderbouwd om het te hanteren in de vergunningsaanvraag. Dit is wel aan de orde wanneer dit onderbouwd wordt door de metingen die momenteel uitgevoerd worden. Uiteindelijk kan dit gevolgen hebben voor de invoergegevens voor de Aerius berekening en daarmee op de depositie van stikstof.

Diercategorie	Percentage mesten uitloop	Percentage mesten binnen
Dragende zeugen	80%	20%
Vleesvarkens	70%	30%

Tabel 3: Het percentage dieren wat gehanteerd wordt in de Aeriusberekening voor binnen en buiten mesten in het Zonvarken-concept

5.1.4. Omgevingsvergunning milieu

De locaties van de geïnteresseerde bedrijven zijn gelegen in verschillende gemeenten in Gelderland. De gemeente is bevoegd gezag voor de onderdelen milieu en bouwen. De inhoudelijke beoordeling is uitgevoerd door de Omgevingsdienst Achterhoek.

ODA heeft, op basis van huidige wet en regelgeving en daaruit voortvloeiende jurisprudentie, het standpunt ingenomen dat een aanvraag omgevingsvergunning niet aanhaakt bij de Wet Natuurbescherming als de aantallen dieren en de stallen in de aanvraag omgevingsvergunning gelijk zijn aan de aantallen dieren en de stallen in de aanvraag Wet Natuurbescherming. Wanneer dit niet aan elkaar gelijk is, haakt de Wet Natuurbescherming alsnog aan en kan de omgevingsvergunning niet verleend worden zonder VVGB in het kader van de Wet Natuurbescherming.
Dit betekent in de praktijk dat de aanvraag omgevingsvergunning bij de gemeente ingediend wordt en een losse aanvraag Wet Natuurbescherming bij de provincie. Inhoudelijk moeten de aanvragen met elkaar overeenkomen om te voorkomen dat ze elkaar niet belemmeren in de afgifte van de vergunning. Beide aanvragen doorlopen op deze manier hun eigen procedure. Vanaf 1 januari 2024 is dit gewijzigd onder de Omgevingswet. Nu is de aanhaakplicht niet meer van toepassing.

Echter de emissiereductie zoals gehanteerd in overleg met de provincie Gelderland kan niet toegepast worden in het milieuspoor. De afwijkende emissiefactoren zijn niet opgenomen in de RAV-lijst waardoor

deze niet op dezelfde manier vergund kunnen worden. Het Zonvarken-concept voldoet, gezien de ruime oppervlakte per dier aan het voormalige Besluit emissiearme huisvesting (omgevingswet: paragraaf 4.82 van het Besluit Activiteiten Leefomgeving). De oppervlakte per dier is dusdanig ruim dat het onder de vrijstelling valt, dit betekent dat geen verplichte emissiereductie hoeft plaats te vinden.

Concreet betekent dit in het milieuspoor dat de traditionele norm voor ammoniak van toepassing is en er geen verplichte emissiereductie hoeft plaats te vinden. In de provincie Gelderland geldt geen verplichte emissiereductie voor nieuwe stallen.
Door deze verschillende sporen in natuur en milieu worden er dus 2 verschillende aanvragen qua emissie gedaan voor dezelfde stallen en dieren. Anders is de ene procedure beperkend voor de andere.

Een ander verschil in het natuurspoor en milieuspoor is het aantal stallen wat aangevraagd is. Over het algemeen is voor milieu en bouwen 1 Zonvarken-stal aangevraagd. In de aanvraag Wet Natuurbescherming wordt een aanvraag ingediend die uit 2 fases bestaat. Fase 1 is aangevraagd met 1 Zonvarken-stal en overige dieren op het bedrijf. Fase 2 is aangevraagd met 2 Zonvarken-stallen. De deelnemende bedrijven willen (een deel van) de bestaande stallen en dieren behouden om een overgangsfase te bewerkstelligen. Dit om te voorkomen dat er geen inkomen is in de periode van oprichting en ingebruikname van de Zonvarken-stal. Bovendien sluit dit meer aan bij het investeringsritme van een bedrijf.

Dit is niet direct een knelpunt, maar meer een andere insteek van de vergunningenprocedure. Echter is het gevolg van de keuze van 1 stal in milieu en 2 stallen in natuur dat voor de tweede Zonvarken-stal voor milieu opnieuw de milieu- en bouwprocedure doorlopen moet worden. Dit kost wederom tijd en vergroot de al grote werkvoorraad bij onder andere de omgevingsdiensten.

5.1.5. Dierbezetting en geuremissie

Niet alle diergroepen zijn continue aanwezig in het Zonvarken-concept. De zeugen vallen of in de categorie kraamzeugen of in de categorie dragende zeugen. Dit zijn dezelfde dieren, echter afhankelijk van welke fase in de cyclus is er een verschil in ammoniak-, geur- en fijnstofemissie. Dit heeft een effect op de totale emissie van het bedrijf. Dit is een andere systematiek dan in een regulier varkensbedrijf. Dan wordt in de aanvraag aan alle beschikbare plaatsen en bijbehorende diercategorie een emissie voor ammoniak, geur en fijn stof toegekend. Met de ODA is afgestemd om alle dierplaatsen te benoemen en te rekenen met de worst case bezetting. Deze worst case bezetting beslaat de periode waarin de dragende zeugen en de vleesvarkens aanwezig zijn, dan is er namelijk sprake van de meeste emissie.
Gezien de staluitvoering met een overdekt deel en een buitenuitloop is eveneens afstemming geweest hoe het emissiepunt te bepalen voor de geurberekening. Dit is uiteindelijk conform de handleiding van V-stacks (rekenprogramma geuremissie) waarin is opgenomen dat je bij een natuurlijk geventileerde stal het middelpunt van de stal neemt vanwege de vrije bewegingen van de lucht om de stal heen.

5.1.6. Nieuwvestiging

Nieuwvestiging van niet-grondgebonden bedrijven is niet mogelijk in Gelderland. Bij Zonvarken is wel degelijk sprake van grondgebondenheid vanwege het beweiden. Echter de definitie van grondgebonden in de Omgevingsverordening Gelderland geldend vanaf 1-5-2024 is: *‘de in een veehouderijbedrijf of veehouderijtak gehouden landbouwhuisdieren worden voor meer dan de helft voorzien van voer dat is geteeld op gronden die in de nabijheid van het dierenverblijf zijn gelegen en waarop de veehouder rechten heeft’.*
Vooralsnog valt het concept Zonvarken niet direct onder grondgebonden. Bij de gehanteerde casussen is een potentiële locatie waar de vigerende bestemming agrarisch is. Er zijn geen dieren vergund.

Initiatiefnemers zouden graag willen starten met Zonvarken. De definitie van in de omgevingsverordening en de begripsbepaling in het omgevingsplan bemoeilijken hier een dergelijke ontwikkeling.

Daarnaast beperkt het omgevingsplan de start. Hierin staat als niet grondgebonden veehouderijtak benoemd ‘Onderdeel van een agrarisch bedrijf dat beschikt over onvoldoende cultuurgrond om de dieren op het eigen bedrijf in de omgeving van de bedrijfsgebouwen voor meer dan 50 procent van het benodigde voer te voorzien’.
Dergelijke beperkende definities belemmeren de ontwikkeling van bestaande agrarische locaties.

5.2. Overijssel

5.2.1. Emissiearme systemen

In Overijssel is 1 potentiële locatie gevestigd. Dat betekent in de praktijk dat het concept Zonvarken opnieuw moet worden toegelicht. Het zoeken naar de juiste personen binnen de provincie en het op de juiste plek bespreekbaar maken is lastig gebleken.
Uiteraard is hier ook maatwerk van toepassing. De betreffende locatie had reeds een aanvraag Wnb lopen voor een ander type stal dan een Zonvarken-stal. Gezien de lange doorlooptijd van die procedure is het concept van die aanvraag niet meer relevant voor deze ondernemer en wil hij deze wijzigen naar een Zonvarken-stal. Echter in die lopende procedure is extern salderen toegepast. Extern salderen houdt in dat ammoniak verplaatst wordt van het ene, vaak stoppende bedrijf, naar een ander bedrijf. Provincie Overijssel heeft alle aanvragen met extern salderen inmiddels opgeschort tot maart 2025 waardoor er zeer weinig ontwikkelingen zijn. Ook de bereidheid om wel mee te werken wordt hierdoor beteugeld. Uiteindelijk is de casus voorgelegd aan de Commissie van Deskundigen van provincie Overijssel begin september 2024. De emissiereductie zoals toegepast in provincie Gelderland en het besluit Wnb met passende beoordeling van de provincie Gelderland, was onderdeel van de stukken die besproken zijn. De Commissie van Deskundigen in Overijssel heeft uiteindelijk besloten om de aanvraag van de Zonvarken-stal in behandeling te nemen. Deze aanvraag loopt nu.

De provincie Overijssel hanteert inmiddels, in tegenstelling tot andere provincies, een afromingspercentage van 85% bij extern salderen. Dat betekent dat 15% van de aangekochte ammoniak toegepast kan worden op de locatie van de koper en de rest komt ten goede aan de natuur. Extern salderen wordt hierdoor bemoeilijkt en remt dergelijke vergunningsprocedures. Dit heeft tot resultaat dat potentiële kandidaten voor Zonvarken in Overijssel over voldoende kg ammoniak moeten beschikken in hun eigen Wnb-vergunning om in aanmerking te komen om te schakelen.

In de gemeente Borne is een vormvrije MER, een aanvraag Omgevingsvergunning Beperkte Milieutoets en melding Activiteitenbesluit ingediend. De beoordeling is opgepakt na diverse malen aandringen waarbij aangegeven wordt door de ODT dat de werkvoorraad erg hoog is. Het betreft een reguliere procedure waarbij een termijn geldt van 8 weken welke met 6 weken kan worden verlengd. De termijn wordt opgeschort met een verzoek aanvullende gegevens. Ook met de ODT is in goed overleg de aanvraag aangevuld zonder een formeel verzoek om aanvullingen.
Bij de ODT gaat de voorkeur uit naar een andere insteek van de aanvraag voor milieu. Er zijn 3 of-of situaties opgenomen in de aanvraag. Dit zijn de mogelijke verschillende aantallen dieren op enig moment. Optie 1 is dragende zeugen en vleesvarkens, optie 2 is dragende zeugen en biggen en optie 3 is kraamzeugen. Voor de emissie van geur wordt wederom uitgegaan van worst case berekening (dragende zeugen en vleesvarkens).
Na 46 weken is een apart besluit op de VV MER ontvangen en is de melding Activiteitenbesluit akkoord bevonden. Het besluit op de OBM en bouwen is na 49 weken gepubliceerd. Opvallend hier is dat in het besluit op de VV MER de stikstofdepositie uitgebreid is beoordeeld. In tegenstelling tot de beoordeling

door ODA voor de locaties in Gelderland op dit onderdeel voornamelijk wordt verwezen naar de aanvraag Wnb.

5.3. Limburg

5.3.1. Omgevingsverordening

Er is een ondernemer in de provincie Limburg die om wil schakelen naar Zonvarken. In Limburg is een Omgevingverordening van toepassing die de uitbreiding van intensieve veehouderij alleen toestaat in gebieden met gebiedsaanduiding verwevingsgebied of ontwikkelingsgebied. Nieuwvestiging is niet overal toegestaan. Echter betreft het in dit geval een bestaand bedrijf en is nieuwvestiging niet aan de orde.
In de omgevingsverordening zijn geen stalderingseisen opgenomen, echter zijn er wel gemeenten die daar hun eigen beleid op hebben. Staldering houdt in dat een ondernemer die in staloppervlakte wil uitbreiden van een ander bedrijf staloppervlakte koopt van stallen die gesloopt worden.

De omgevingsverordening is rechtstreeks van toepassing en bepaalt dat op 1 januari 2030 alle stallen moeten voldoen aan de emissie-eisen. Alle nieuwe stallen moeten direct voldoen aan het emissiereductiebeleid voor ammoniak. De emissie-eis is 40% reductie voor biologische bedrijven en 85% voor alle overige bedrijven. Zonvarken is niet gelijkwaardig aan een biologisch bedrijf en dit zou op voorhand betekenen dat het Zonvarken zou moeten voldoen aan de reductie-eis van 85%.
Voor Livar (een gelijkwaardig concept als Zonvarken) is in de omgevingsverordening een specifieke uitzondering opgenomen, waardoor zij mogen voldoen aan het biologische beleid. Daarnaast is er een afwijkingsbevoegdheid in de omgevingsverordening opgenomen waarbij de Gedeputeerde Staten mogen afwijken van het beleid.

In gesprekken met de provincie Limburg is geprobeerd duidelijkheid te krijgen over de mogelijkheid om Zonvarken toe te staan. Het neemt tijd in beslag om de juiste personen te vinden die een uitspraak mogen doen over het al dan niet mogen afwijken van de omgevingsverordening.
Tot op heden is het niet gelukt hier duidelijkheid over te krijgen. Uiteindelijk is een aanvraag Wnb ingediend om op die manier een uitspraak te verkrijgen. Deze aanvraag loopt nu 13 weken (ingediend 1 juli 2024).

5.3.2. Gemeentelijk beleid

De betreffende locatie is in gemeente Venray. De gemeente heeft aangegeven dat ze, in de basis, voornemens is om de gehanteerde emissiefactoren van de provincie toe te passen. Vooralsnog wacht de gemeente het standpunt van de provincie af.

In gemeente Venray is een nieuwe geurverordening in ontwikkeling waarbij zeer waarschijnlijk een norm voor achtergrondbelasting wordt opgenomen. Vooralsnog is hier niet aan getoetst, dit zou mogelijke belemmeringen op kunnen werpen voor het oprichten van de Zonvarken-stallen.

In navolging van de aanvraag Wnb is een omgevingsvergunning milieu ingediend. Deze aanvraag is gedaan onder de Omgevingswet. Dit heeft gevolgen voor de procedure. Daar waar voor inwerkingtreding van de omgevingswet het oprichten van een Zonvarken-stal onder een melding Activiteitenbesluit en een Omgevings Beperkte Milieutoets viel, is nu een vergunningplicht van toepassing. Dit betekent dat meer aspecten worden beoordeeld in de aanvraag en leges in rekening worden gebracht voor de milieuaanvraag. De aanvraag loopt ca. 13 weken. In overleg met de gemeente is de termijn nu opgeschort in afwachting van een standpunt van de provincie met betrekking tot de eis voor emissiereductie.
Er blijkt geen communicatie tussen de provincie en de gemeente over dit onderdeel te zijn.

5.4. Noord-Brabant

In de provincie Noord-Brabant zijn verkennende gesprekken gevoerd met de provincie voor de mogelijkheid om gebruik te maken van de hardheidsclausule van de Interim omgevingsverordening. De omgevingsverordening van Brabant staat namelijk alleen nieuwe stallen toe met een minimale reductie van 85% ten opzichte van traditionele huisvesting. Dit is voor Zonvarken op dit moment niet haalbaar ook niet met de berekening van de emissie met de niet-continue bezetting zoals in Gelderland toegepast kan worden. Vooralsnog is de ervaring dat maatwerk in Brabant niet mogelijk is en geen uitzonderingen worden gemaakt voor concepten. Een ondernemer met interesse in Zonvarken heeft op eigen initiatief gesprekken met de provincie om te kijken wat er eventueel mogelijk is. Eind september vindt weer een overleg plaats met de provincie en de ondernemer. De betreffende gemeente heeft aan de ondernemer laten weten dat zij het initiatief van een Zonvarken-stal ondersteunen.

5.5. Zeeland

In de provincie Zeeland heeft zich ook een potentiële deelnemer gemeld. Hier spelen diverse ontwikkelingen op het erf waardoor nog geen vervolg is gegeven aan het concreet invullen van een plan voor Zonvarken. De ondernemer heeft behalve de wens om een Zonvarken-stal op te richten ook plannen om op korte termijn een mini-camping te beginnen in combinatie met een zorgboerderij. Bovendien is het bedrijf een PAS-melder, dit biedt minder zekerheid over de haalbaarheid van een vergunning Wet natuurbescherming. Vooralsnog is in overleg afgesproken eerst de mini-camping en zorgboerderij te ontwikkelen en later concreet te gaan kijken naar de haalbaarheid van Zonvarken.

5.6. Drenthe

Met een potentiële deelnemer in de provincie Drenthe hebben verkennende gesprekken plaatsgevonden voor de omschakeling naar Zonvarken. Hier spelen diverse omstandigheden een rol waardoor nog niet een concreet plan uitgewerkt is over de haalbaarheid. De ondernemer betreft een piekbelaster en wil niet deelnemen aan de Lbv+ regeling. Daarnaast is het belangrijk dat er ruimte is voor een overgangsperiode met de huidige bedrijfsvoering.

6. Aanbevelingen en discussie

6.1. Inleiding

Door in het onderzoek gericht te werken met casussen levert dit concrete praktijksituaties op. Hieronder zijn enkele aanbevelingen en discussiepunten benoemd die zijn opgedeeld in proces vergunningverlening en wet- en regelgeving.

6.2. Proces vergunningverlening

6.2.1. Capaciteit en prioriteit

Een van de grootste obstakels om een vergunning verleend te krijgen binnen de termijn is de grote werkvoorraad bij omgevingsdiensten. Aanvragen worden op volgorde van binnenkomst afgehandeld en bij te weinig personeel resulteert dit in een lange doorlooptijd voordat een aanvraag opgepakt wordt. Dit zorgt voor vertraging mede doordat een aanvraag regelmatig wordt ingehaald door de tijd door bijvoorbeeld een nieuwe versie van Aerius waardoor berekeningen opnieuw moeten worden aangeleverd. Of jurisprudentie gedurende de looptijd van de aanvraag zorgt voor een gewijzigde interpretatie of strategie waardoor een aanvraag aangepast moet worden.
Personeelstekort is niet eenvoudig op te lossen, meer afstemming is in de praktijk wel toepasbaar. Bijvoorbeeld als afgestemd wordt tussen de behandeld ambtenaar en het adviesbureau in welke week de aanvraag beoordeeld wordt, kan sneller geschakeld worden bij vragen en aanvullingen. Nu is het in de praktijk vaak het geval dat wanneer een ambtenaar start met de beoordeling het adviesbureau andere dossiers op de planning heeft en aanvullingen ook weer ingepland moeten worden. Vanuit leidinggevende/bestuur kan meer sturing en prioriteit gegeven worden aan het afhandelen van aanvragen met betrekking tot het Zonvarken-concept of een ander concept. Door aan te geven in welke week een aanvraag opgepakt wordt, kan zowel bij de omgevingsdienst en bij het adviesbureau hier capaciteit voor vrij worden gemaakt. Dit verkort de doorlooptijd van een aanvraag aanzienlijk.

6.2.2. Efficiëntie

Omgevingsdienst en provincies kunnen kennis overdragen en elkaar informeren over het beoordelen van een dergelijk concept. Uit de casussen blijkt dat iedere provincie en omgevingsdienst het Zonvarken-concept voor zich beoordeeld. Er wordt nagenoeg geen kennis of informatie uitgewisseld. Dit blijkt onder andere uit het feit dat provincie Overijssel zelf de systematiek van de ammoniakemissie van de niet-continue bezetting beoordeelt, terwijl provincie Gelderland deze al akkoord heeft bevonden. Kennisuitwisseling tussen provincies bevordert de efficiëntie en de handelingssnelheid wat de doorlooptijd zou bespoedigen.
Ook de betreffende omgevingsdiensten beoordelen de aanvragen verschillend. De dierbezetting binnen Zonvarken wordt door de Omgevingsdienst Twente als een of-of situatie beschouwd en Omgevingsdienst Achterhoek beoordeeld de worst case situatie. Een ander voorbeeld is het besluit op de VV MER van de ODT en die van de ODA. Kort samengevat wordt de stikstofdepositie uitgebreid beoordeeld door ODT als zijnde intern salderen, terwijl ODA verwijst naar de aanvraag voor de vergunning Wet natuurbescherming. Het betreft dezelfde aanvraag en dezelfde regelgeving en dit wordt op een andere manier beoordeeld. Wederom geldt dat als de krachten gebundeld worden tussen beide organisaties de procedure efficiënter kan verlopen wat de doorlooptijd bespoedigd.

6.2.3. Pionieren voor bestuur, ambtelijk én ondernemer

Een nieuw concept betekent dat er gepionierd wordt en moet worden. Een nieuw concept als Zonvarken pioniert en deelnemende ondernemers hebben lef door in een concept te investeren waarvan op voorhand niet bekend is of het een succes gaat worden. Het is wenselijk dat deze ondernemers ook beloond worden voor hun lef en er ruimte geboden wordt vanuit het bevoegd gezag om om te schakelen en er meegedacht wordt in mogelijkheden.

Echter moet ook op bestuurlijk en ambtelijk niveau gepionierd worden. Een nieuw concept past niet in de vaste kaders die bekend zijn. Bestuurlijk moet men kijken naar het groter geheel van een nieuw concept en durven af te wijken van de beleidsregels of in eventuele ontheffingen te voorzien. Vooralsnog is de ervaring dat er geen prioriteit aan gegeven wordt door bestuurders.
Ambtelijk moet ook gepionierd worden en gezocht worden naar een goede interpretatie van de regelgeving. Vooralsnog lijkt er angst te zijn voor bezwaren, waardoor besluiten worden uitgesteld of geen knoop wordt doorgehakt. Uiteraard moeten aanvragen getoetst worden en voldoen aan de regelgeving. Mochten er bezwaren komen dan kunnen die het hoofd geboden worden, dat heeft de voorkeur bij het uitrollen van een concept boven geen besluit nemen.
Bijvoorbeeld bij een besluit in Gelderland is een zienswijze ingediend. Door het gesprek aan te gaan met de betreffende organisatie en het concept uit te leggen is alle bezwaar weggenomen en de zienswijze ingetrokken.

6.3. Wet en regelgeving

De wet- en regelgeving ligt vast. Dit inhoudelijk ter discussie stellen, resulteert niet tot meer Zonvarken-stallen op korte termijn. Wel zijn er aanbevelingen die het verlenen van een vergunning voor een dergelijk concept eenvoudiger zouden kunnen maken.

6.3.1. Strikte definities

Extensievere concepten passen niet in de standaard regelgeving en bijbehorende definities. Er moet ruimte zijn voor maatwerk of er moeten ruimere definities worden opgesteld.
In omgevingsplannen (voorheen bestemmingsplannen) van gemeentes en omgevingsverordeningen van de provincies zijn definities opgenomen voor grondgebonden en niet-grondgebonden en intensieve veehouderij. Een concept als Zonvarken valt hier precies tussen in. Er worden varkens gehouden, wat vaak als intensief wordt beschouwd volgens de definitie, echter worden ze gehouden op een extensieve manier. Het is deels grondgebonden vanwege het beweiden, maar het is voor voervoorziening niet afhankelijk van de grond gelegen om het bedrijf. Het concept is niet volledig grondgebonden en ook niet niet-grondgebonden.
Dergelijke strikte definities beperken de mogelijkheden voor het uitrollen van een concept. Bedrijven moeten in een hokje passen terwijl als varkens of pluimvee in een extensiever concept worden gehouden het niet dezelfde bedrijfsvoering heeft als een rundveebedrijf. Hetzelfde geldt voor een indeling op biologische en gangbare bedrijven. Een concept als Zonvarken is niet biologisch en niet gangbaar. Uiteraard kan door middel van een ruimtelijke procedure hier maatwerk op toegepast worden. Echter zorgt dit direct voor een veel langere doorlooptijd en hogere kosten voor de ondernemer.
Een ruimere definitie of de mogelijkheid om af te wijken voor dergelijke extensievere concepten als Zonvarken in een omgevingsplan of omgevingsverordening maakt meer locaties geschikt om om te schakelen, bovendien verkort het de procedure.

6.3.2. Vergunning met fasering

Een vergunning verlenen met een overgangsfase (1 Zonvarken-stal) en een eindfase (2 Zonvarken-stallen) met een termijn waarbinnen het gerealiseerd dient te worden, biedt ruimte aan de ondernemer om geleidelijk om te schakelen. De huidige systematiek in een omgevingsvergunning milieu en bouwen biedt geen ruimte om een vergunning te verlenen voor een toekomstige stal. Ook handhaving op de feitelijke situatie qua emissies speelt hier een rol. Bijvoorbeeld als een nieuwe stal met minder emissie al vergund is, maar nog niet gerealiseerd is en de oude stal nog wel in bedrijf is dan is tijdelijk sprake van meer emissie dan feitelijk op dat moment vergund. Formeel is dat niet toegestaan, echter ontkom je daar niet aan wanneer je omschakelt.
Een vergunning met een overgangsfase beperkt de administratieve lasten en kosten aan beide kanten van de tafel enorm en biedt het ruimte aan de ondernemer om zijn bedrijf te ontwikkelen in een

natuurlijk investeringsritme. Wellicht biedt de Omgevingswet hier mogelijkheden toe door een milieubelastende activiteit kaderstellend te verlenen. Dan verleend het bevoegd gezag een ruime vergunning wat een bedrijf flexibel binnen de kaders mag invullen. Het loont de moeite om dit nader te onderzoeken en te toetsen bij bevoegd gezag of ze dit willen toepassen.

6.4. Toekomst

Momenteel worden de vergunningen verleend met een emissiereductie op basis van de niet-continue bezetting van de dieren. Dit is vastgelegd in een zogenaamde middelvoorschriftenvergunning. Er worden momenteel metingen uitgevoerd in een gerealiseerde Zonvarken-stal om de daadwerkelijke emissie te bepalen. Gezien de gescheiden mest- en urineopvang en de ruime stallen, wordt hier een lagere emissie verwacht dan de traditionele norm. (ref. Analyse beschikbare technieken voor integrale emissiereductie in varkenstallen rapport 1332, 2021 blz. 20 tabel 3.) Dit zou onderdeel kunnen zijn van een doelvoorschriftenvergunning. In een doelvoorschriftenvergunning wordt het te bereiken doel (hoogte ammoniakemissie) opgenomen als een te meten waarde en is het aan de ondernemer om te bepalen hoe het doel behaald wordt. Vooralsnog kan alleen in de stal gemeten worden, buiten de stal zal dit vooralsnog forfaitair moeten.
Een dergelijke insteek voorkomt discussies omtrent de uitstoot van ammoniak in het milieuspoor en een afwijkende norm in het natuurspoor. Dit vereenvoudigt een gedeelte van de aanvraag voor een Zonvarken-stal.

7. Conclusie

In onderstaande tabel is weergeven wat per locatie de startdatum is van de vergunningsaanvraag en wat de doorlooptijd is tot de eerste levering van het vlees binnen het Zonvarken concept. Hierin is de vergunningsprocedure, de bouwperiode en de productieperiode meegenomen. De periode van voorbereiding waarbij een ondernemer overweegt om deel te nemen en te beoordelen of de locatie geschikt is, is hier niet in meegenomen. De doorlooptijd is op basis van 5 locaties gemiddeld 82 weken. Echter zijn onderlinge verschillen groot en bovendien betreft het een te kleine groep om dit gemiddelde als leidraad te gebruiken. Hoe langer deze doorloopperiode is, hoe minder kans van slagen het concept heeft, omdat er onvoldoende productie geleverd kan worden voor de markt.

Een gedegen, goed gedragen concept wordt als voldoende grote marktpartij beschouwd met een levering van ca. 250-300 varkens per week. Niet alleen volume is van belang, de vierkantsverwaarding van het hele dier is van belang. Dat geeft mogelijkheden voor andere afzetkanalen dan retail zoals industrie en catering. Een concept met een dergelijke omvang is minder kwetsbaar bij tegenslagen.

Het streven is om begin 2026 ca. 150 varkens per week te kunnen leveren. Dit basisvolume is minimaal nodig om opschaalbaar te kunnen zijn en door te kunnen groeien naar een volwaardig concept. Om ca. 150 varkens per week te kunnen leveren zijn 12 Zonvarken stallen noodzakelijk. Er zijn op dit moment 9 stallen vergund voor wat betreft de onderdelen milieu en bouwen. Hiervan zijn 5 stallen in gebruik, de 6e stal is in aanbouw en met de bouw van de 7e stal wordt binnenkort gestart. Voor het onderdeel natuur is de vergunning verleend voor 6 stallen en is op zeer korte termijn zicht op vergunningen voor 4 stallen. Voor de overige stallen lopen de procedures, maar is nog geen concreet zicht op vergunningverlening.

Locatie	Omvang (aantal stallen) Milieu | Natuur		Startdatum aanvraag vergunningen	Doorlooptijd vergunningen Milieu (wettelijke termijn 14 weken)	Doorlooptijd vergunningen WNb (wettelijke termijn 26 weken)	Vlees leveren	Totale doorlooptijd tot leveren vlees
De Heurne (GD)	2	2				lopend	
Winterswijk (GD)	1	1				lopend	
Eibergen (GD)	2	2				lopend	
Sinderen (GD)	1 (op termijn 2)	1 (op termijn 2)	31-07-2023		21	feb 2025	79 weken
Zenderen (OV)	1 (op termijn 2)	2	17-10-2023	49	49**	Q3 2025	93 weken
Silvolde (GD)	1 (op termijn 2)	2	24-10-2023	28	41	juni 2025	84 weken
Zelhem (GD)	1 (op termijn 2)	2	14-11-2023	28	45*	juli 2025	85 weken
Venray (LB)	2	2	01-07-2024	13*	13*	Q4 2025	70 weken
Bernheze (NB)	1	1					
Vorden (GD)	2	2					
Wateren (DR)	2	2					
Grijpskerke (ZE)	1	1					

*nog geen ontwerpbesluit gepubliceerd

** lopende aanvraag omgezet naar Zonvarken

Tabel 4: Totaal overzicht locaties en ontwikkeling Zonvarken-concept.

Bijlagen

Bijlage 1. Verslag bijeenkomst 1 februari 2024

Verslag bijeenkomst Zonvarken 1 februari 2024

Aanwezig:
Frans Hakvoort: Omgevingsdienst Achterhoek
Hanneke Kaal: Omgevingsdienst Twente
Marco Busscher: provincie Overijssel
Henk Hof: provincie Gelderland
Rob Nieuwenhuis: Zonvarken
Wietse Alves: DLV Advies
Suzanne ter Wiel: DLV Advies

Afgemeld:
Kathelijne de Wit: gemeente Venray
Pierre Raeven: provincie Limburg
Simone van Capelle: gemeente Borne
Hans Weghorst: gemeente Borne
Frank van de Ven: provincie Gelderland
Jesse Oosterwijk: provincie Overijssel
Tim Nicolai: provincie Overijssel

Locatie:
Zonvarken De Heurne, Welskerveen 5 De Heurne

Inleiding:
DLV Advies is een onderzoek gestart wat gefinancierd wordt door het ministerie van LNV.
De aanleiding voor het onderzoek is dat vanuit dierwaardigheid extensivering van de intensieve veehouderij gewenst is. De sector geeft aan dat zij aanpassingen willen maken, echter dat het vergunningverlening proces dan gemakkelijker ingericht dient te worden.
Om de belemmeringen inzichtelijk te krijgen voor zowel Rijksoverheid als voor de decentrale overheden is het relevant hier onderzoek naar uit te voeren. Gedurende het proces wordt afstemming gezocht met hulp van het Marktprogramma Verduurzaming Dierlijke Producten. Het uiteindelijke rapport is nuttig voor het Marktprogramma VDP, zodat ook andere toekomstige duurzamere ketenconcepten hier mogelijk van kunnen leren.

Zonvarken hanteert een innovatief, extensief en gedeeltelijk circulair systeem om varkens te houden en vlees te produceren. De opdracht omvat om voor 15 varkensbedrijven in de provincies Gelderland, Overijssel en Limburg te kijken of het haalbaar is om om te schakelen naar het concept Zonvarken. Middels deze bijeenkomst willen we in beeld brengen tegen welke problemen ondernemers op het gebied van vergunningverlening aan lopen bij het omschakelen naar het Zonvarken concept.

Programma:
12.30 uur inloop met lunch
13.00 uur welkom en toelichting Zonvarken
13.30 uur toelichting DLV Advies
14.30 uur rondleiding Zonvarken De Heurne
15.15 uur ervaringen uitwisselen, discussie en vervolg
16.00 uur afsluiting.

Presentatie: zie bijlage

Uitwisselen van ervaringen:

1) **Milieuspoor vs Wnb spoor**

Hoe om te gaan met de ammoniakemissie in relatie tot bezetting. De varkens blijven vanaf de geboorte in hetzelfde hok en er is steeds maar 1 ronde gaande waardoor de diercategorie steeds verandert en de ammoniakemissie ook. Bij enkele aanvragen is er anders omgegaan met de bezetting/ammoniakfactor in de milieuaanvraag in vergelijking met de Wnb aanvraag.

De omgevingsdiensten waren het over eens dat de milieu aanvraag gelijk moet zijn aan de aanvraag WNB v.w.b. dieraantal en stallen. De emissie mag afwijken, maar de aantallen en stallen moeten gelijk zijn anders kan de milieuprocedure niet door lopen.

2) Geuremissie

Voor wat betreft geuremissie was de conclusie dat moet worden uitgegaan van de maximale bezetting. Dit is namelijk een worst – case benadering die altijd dekkend is ongeacht de exacte dierbezetting uiteraard tot het maximale aantal. In het Zonvarken concept wordt de mest gescheiden waardoor de geur emissie feitelijk al lager is dan de geuremissiefactor van een traditioneel systeem.

3) WNb besluit met passende beoordeling

Het eerste ontwerp-besluit WNB met een passende beoordeling voor de emissies vanuit Zonvarken is gepubliceerd in Gelderland. Aan de ene kant wordt gehoopt dat hier geen zienwijze op komt, zodat de vergunning definitief verleend kan worden. Anderzijds zou een toetsing van de Raad van State wel wenselijk zijn. Inmiddels is het besluit definitief verleend (red. 5/3).
Wellicht biedt dit ook een mogelijkheid voor de lopende aanvraag in Overijssel.

4) Ammoniakemissie bedrijf

De Zonvarken bedrijven gaan qua ammoniakemissie vaak een stuk minder uitstoten. Echter is in de overgangsperiode van hun huidige bedrijfsvoering naar het Zonvarken concept sprake van een hogere ammoniakemissie dan in het nieuwe WNb-besluit is opgenomen. De Zonvarken stallen worden in de meeste situatie in 2 fases aangevraagd voor het onderdeel bouwen, zodat tijdens de ontwikkelingsfase wel inkomsten worden gegenereerd uit het huidige bedrijf. Vervolgens blijft het huidige bedrijf eerst in stand en in de overgang naar het Zonvarken systeem het huidige én het nieuwe in gebruik om vervolgens de 2e Zonvarkenstal te gaan bouwen. De ammoniakemissie kan bijvoorbeeld hoger zijn dan de op dat moment verleende WNb vergunning voor enkel 2 Zonvarkenstallen. De Wnb aanvragen zijn ingestoken op 2 fases.
De omgevingsdiensten en provincies gaven aan dat dit geen probleem hoeft te zijn, omdat een overgangsperiode begrijpelijk is. Alleen is het wel zaak dat de Zonvarken stallen binnen afzienbare tijd (max 2 jaar) gerealiseerd worden.
Uiteraard is latente ruimte ook een aandachtspunt. We merken dat toekomstige Zonvarken bedrijven, waarbij dus sprake is in de beoogde situatie van minder ammoniakemissie dan de huidige vergunning, terughoudendheid bij het ‘inleveren’ van ammoniakemissie. Onzekerheid vanuit de regelgeving en de beperking om ooit weer uit te breiden in ammoniak belemmeren ondernemers in hun handelen. Vanuit de aanwezigen wordt aangegeven dat dit bij alle bedrijven speelt en niet specifiek voor Zonvarken geldt. Echter is wel een punt wat ondernemers nu remt in de transitie.

5) Beweiden

Bij het Zonvarken concept lopen de varkens ook buiten en worden ze net als koeien dus beweid. De methode van het onderbouwen van beweiden is akkoord wat de aanwezigen betreft. Wel goed om rekening te houden met de afstand tot aan burgerwoningen: 50 a 100 meter vanaf de plek waar geweid wordt.

6) Doorlooptijd procedures

Vanuit Zonvarken en DLV Advies is geconstateerd dat termijnen voor het afhandelen van aanvragen niet gehaald worden en dat de communicatie hierover niet altijd duidelijk is vanuit het bevoegd gezag. De omgevingsdiensten geven aan dat er een grote voorraad ligt aan aanvragen en dat ze niet bij machte zijn om aanvragen naar voren te halen om te beoordelen. Dit kan alleen op aangeven van het bevoegd gezag.

Conclusie bijeenkomst:
Het uitwisselen van informatie is als zeer waardevol ervaren. De belangrijkste punten:

- Aanvraag milieu en WNb gelijk aan elkaar houden.(dieraantallen en stallen)
- Geur emissie maximale bezetting
- Latente ruimte/ammoniak ruimte hoeft geen probleem te zijn zolang de zonvarken stal binnen afzienbare tijd wordt gerealiseerd.
- Doorlooptijd procedures

Vervolg:
Bijeenkomst via teams medio juni om stand van zaken, voortgang en eventuele knelgevallen te bespreken. Mochten er in de tussentijd onderwerpen spelen dan wordt onderling contact gehouden. En indien gewenst kan eerder (april/mei) een overleg gepland worden. Het ministerie van LNV als opdrachtgever wordt hier ook bij betrokken.

Bijlage 2. Presentatie bijeenkomst 1 februari 2024

Bijeenkomst ZON varken

1 februari 2024

PROGRAMMA

- 12.30 uur inloop met lunch
- 13.00 uur welkom en toelichting Zonvarken
- 13.30 uur rondleiding Zonvarken De Heurne
- 14.30 uur toelichting DLV Advies
- 14.45 uur casus doornemen
- 16.00 uur afsluiting.

ZON VARKEN

DLV ADVIES &RESULTAAT

DLV Advies

Onafhankelijk agrarisch adviesbedrijf met kantoren te:

Innovatieve & duurzame projecten

Individuele advisering op bedrijfsniveau

Alles gericht op méér resultaat voor de ondernemer

Studiegroepen

Jaarlijks + 5000 klanten

DLV ADVIES &RESULTAAT

FINANCIEEL MANAGEMENT

Uw bedrijf verder ontwikkelen vraagt visie.
DLV Advies is uw deskundige gesprekspartner. Daarbij beschikken wij over een groot netwerk in de financiële wereld. Zo bent u verzekerd van financieel advies dat leidt tot het beste bedrijfsresultaat.

MEST

Wat doet u met het mestoverschot? En hoe lopen de mineralenstromen op uw bedrijf?
DLV Advies zorgt voor praktische oplossingen en doorvertaling naar de dagelijkse bedrijfsvoering. Winst met mineralen.

ENERGIE

Energie is een kostenpost voor bedrijven.
Anderzijds is energie ook een bron voor vernieuwing. DLV Advies helpt u de energiekosten binnen uw bedrijf te verlagen met efficiënte duurzame oplossingen. Daarbij kijken we verder dan alleen energie-inkoop.

BOUW

Bij bouw en verbouw kunt u vertrouwen op de expertise van DLV Advies. Van bouwvergunning tot oplevering.
Dat levert u niet alleen een beter eindresultaat op, maar vooral ook rust en tijdwinst.

MAKELAARDIJ

Het aankopen en verkopen van agrarisch vastgoed vraagt kennis van de sector en de regio. Het start met een juiste taxatie en accurate bemiddeling. Met een scherp oog voor de mogelijkheden en kansen van agrarisch vastgoed maken wij voor u het verschil.

SCHADE EXPERTISE

Brand, waterschade of een dierziekte. Schade komt altijd onverwachts en kost altijd meer dan de schade alleen. Daarom is het goed dat u kunt vertrouwen op DLV Advies. Wij koppelen onze schadekennis aan praktische oplossingen die u weer op weg helpen richting resultaat.

PROJECTEN

PROJECT: ONDERZOEK BELEMMERINGEN OMSCHAKELEN VEEHOUDERIJ

- 15 varkenshouders in provincies Gelderland, Overijssel, Limburg willen omschakelen naar ZON varken => praktijkcasussen (BP, Aerius, geur, weiden)
- Bijeenkomsten stakeholders februari en juni 2024
- Rapport september 2024
  - overzicht knelpunten casussen per gebied
  - selectiecriteria om haalbaarheid voor omschakelen ZON varken in te kunnen schatten
  - handelingswijze overheden

Onderzoeksvraag

Tegen welke problemen op het gebied van vergunningen lopen ondernemers aan bij het willen omschakelen of aanpassen van het systeem naar het Zonvarken-concept in de betreffende provincies en gemeenten?

STAND VAN ZAKEN

- De Heurne: gerealiseerd
- Winterswijk: gerealiseerd
- Eibergen: gerealiseerd
- Sinderen: vergunning verleend milieu en bouw, WNB ontwerp (ter inzage t/m 19 feb. 2024)
- Zenderen: 17-10-’23 AIM, OBM en bouwen ingediend, WNB loopt oude aanvraag.
- Silvolde: 24-10-’23 AIM, OBM en bouwen ingediend. Aanvraag WNB ingediend 23-10-’23
- Zelhem: 14-11-’23 AIM, OBM en bouwen ingediend, aanvullingen bouw gedaan, nog geen verzoek aanvullingen milieu gehad. Aanvraag WNB ingediend 13-11-’23
- Venray inventarisatie potentiële locatie

OBSTAKELS

- Overall
  - Overbruggingstraject
  - Onzekerheid regelgeving: angst rechten verliezen
  - Onduidelijkheid omgevingswet 1-1-2024 => participatie

- Ruimtelijke ordening
  - Grootte bouwblok
  - Beperkingen uitbreiding varkenshouderij

OBSTAKELS

- Milieu
  - Besluit emissie arme huisvesting
  - Hokbezetting
    - Maximaal vs gemiddelde aantal dieren
    - Emissiefactor NH3
    - Geur => maximale bezetting

- Wet Natuurbescherming
  - Latente ruimte
  - Passende beoordeling
  - Beweiden
  - Emissiefactor NH3
    - Reductie% Gelderland

CASUS

Gemiddelde bezetting:

Diercategorie	**% Bezetting**
Dragende zeugen	100%
Dekbeer	100%
Vleesvarkens	50%
Kraamzeugen	35%
Gespeende biggen	15%

Uitgangspunt	
NB 2022	4023,3 kg
AIM 2015	3937,25

DIERTABEL AIM

DLV ADVIES &RESULTAAT

Aanvraag AIM Zonvarken

								TOTAAL	3857,45		12117,7		109880
Kolom A, B of C	nr stal	emissie punt	RAV code	diercategorie	GI nr	omschrijving GL	# dieren	kg NH3 / dier	totaal NH3	Oue / dier	totaal Oue	fijnstof / dier	totaal fijnstof (gr/jaar)
A	6	1	A 1.100	Melkkoeien	0	overige huisvestingssystemen	150	12,35	1852,5	0	0	118	17700
A	6	6	A 3.100	Jongvee	0	overige huisvestingssystemen	45	4,4	198	0	0	38	1710
A	1b	2	K 1.100	volwassen paarden (3 jaar	0	volwassen paarden (3 jaar en ouder)	5	5	25	0	0	0	0
A	1b	2	A 3.100	Jongvee	0	overige huisvestingssystemen	14	4,4	61,6	0	0	38	532
A	3a	3	A 3.100	Jongvee	0	overige huisvestingssystemen	21	4,4	92,4	0	0	38	798
A	8b	4	D 1.3.100	Guste en Dragende zeugen	0	overige huisvestingssystemen, groepshuisvesting	25	4,2	105	18,7	467,5	175	4375
A	8b	4	D 1.2.100	Kraamzeugen	0	overige huisvestingssystemen	25	8,3	207,5	27,9	697,5	160	4000
A	8b	4	D 1.1.100	Gespeende biggen	0	overige huisvestingssystemen	355	0,69	244,95	7,8	2769	74	26270
A	8b	4	D 3.100	Vleesvarkens		overige huisvestingssystemen	355	3	1065	23	8165	153	54315
A	8b	4	D 2.100	Dekberen	0	overige huisvestingssystemen	1	5,5	5,5	18,7	18,7	180	180

DIERTABEL AANVRAAG WNB

DLV ADVIES
AAT

1.2.2 AANVRAAG DIERTABEL

							TOTAAL	3728,76
nr stal	emissie punt	RAV code	diercategorie	% bezetting	omschrijving GL	# dieren	kg NH3 / dier	totaal NH3
6	6	A 1.100	Melkkoeien	100%	overige huisvestingssystemen	150	12,35	1852,5
6	6	A 3.100	Jongvee	100%	overige huisvestingssystemen	45	4,4	198
1b	1	K 1.100	volwassen paarden (3 jaar	100%	volwassen paarden (3 jaar en ouder)	5	5	25
1b	1	A 3.100	Jongvee	100%	overige huisvestingssystemen	14	4,4	61,6
3a + Iglo	3a	A 3.100	Jongvee	100%	overige huisvestingssystemen	21	4,4	92,4
8b	8b	D 1.3.100	Guste en Dragende zeugen	100%	overige huisvestingssystemen, groepshuisvesting	25	4,2	105
8b	8b	D 1.2.100	Kraamzeugen	35%	overige huisvestingssystemen	25	2,87	71,75
8b	8b	D 1.1.100	Gespeende biggen	15%	overige huisvestingssystemen	355	0,106	37,63
8b	8b	D 3.100	Vleesvarkens	50%	overige huisvestingssystemen	355	1,5	532,5
8b	8b	D 2.100	Dekberen	100%	overige huisvestingssystemen	1	5,5	5,5
9b	9b	D 1.3.100	Guste en Dragende zeugen	100%	overige huisvestingssystemen, groepshuisvesting	25	4,2	105
9b	9b	D 1.2.100	Kraamzeugen	35%	overige huisvestingssystemen	25	2,87	71,75
9b	9b	D 1.1.100	Gespeende biggen	15%	overige huisvestingssystemen	355	0,106	37,63
9b	9b	D 3.100	Vleesvarkens	50%	overige huisvestingssystemen	355	1,5	532,5

CASUS

VERVOLG

- Evaluatie vanmiddag
- Contact houden over lopende aanvragen
- Interesse vervolg bijeenkomst (via Teams) in juni?
- Interesse in rapport?

Bedankt voor jullie komst!

Bijlage 3. Verslag bijeenkomst 3 april 2024

Overleg ZONvarken 3 april 2024 via Teams

Henk Hof	Provincie Gelderland	niet aanwezig
Frank van de Ven	Provincie Gelderland	aanwezig
Pierre Raeven	Provincie Limburg	afgemeld
Marco Busscher	Provincie Overijssel	niet aanwezig
Tim Nicolai	Provincie Overijssel	niet aanwezig
Jesse Oosterwijk	Provincie Overijssel	aanwezig
Aleid Diepeveen	8rhk	aanwezig
Janne Mulders	Ministerie LNV	aanwezig
Rob Nieuwenhuis	ZON varken	aanwezig
Stan Quinten	Van Loon Group	aanwezig
Manon Houben	Van Loon Group	aanwezig
Suzanne ter Wiel	DLV Advies	aanwezig
Maurits Steverink	Truefood	aanwezig

Afspraken:

- Begeleidingsgroep tot sept 1 of 2 keer bijeenkomen
- Verslag overleg middels actiepunten
- Juni tussentijds bespreken

Acties:

1. ODA Achterhoek: versnellen in behandeling nemen van de ingediende vergunningen (Aleid)
2. Gelderland: stand van zaken lopende aanvragen voor de Wet Natuurbescherming navraag doen bij Henk Hof met wens om deze versneld in behandeling te nemen (Frank)
3. Overijssel: Afspraak plannen Tim Nicolai juridische kwestie bespreken (DLV Advies)
4. Limburg: berekeningen klaar hebben en afspraak plannen ivm afwijking omgevingsverordening (DLV Advies)
5. Brabant: aftasten bij provincie of er een mogelijkheid is om af te wijken van de omgevingsverordening (DLV Advies)
6. Kennis delen interpretatie van provincie Gelderland over de systematiek niet-continue bezetting van de dierplaatsen in relatie tot de ammoniakemissie (DLV Advies).
7. Beweiden varkens: toelichting ontwikkeld in provincie Gelderland delen met andere provincies (DLV Advies)
8. LBV/LBV + gevolgen beslissingskader ondernemers. Nu is het niet mogelijk door het verplichte beroepsverbod in de regeling om met Zonvarken te starten, terwijl dit wel een alternatief zou kunnen zijn. (LNV)

1) Opening en kennismaken

Opdracht DLV Advies van Ministerie LNV: 15 casussen voor omschakelen naar ZONvarken beschrijven/analyseren en overzicht maken van juridische knelpunten voor de verschillende overheden. Deze begeleidingsgroep bestaat uit vertegenwoordigers van de verschillende overheden. De knelpunten in wet-regelgeving worden benut om 1) de voortgang te bewaken in omschakelen en 2) om kennis te delen over de oplossingen of op de agenda zetten voor toekomstig beleid. M.a.w. we doen wat we kunnen gegeven het juridisch kader en leveren inzicht in juridische knelpunten voor toekomstig beleid.

Besproken wordt dat er ervaring is met aanvragen voor vergunningen in provincie Gelderland en nog niet in provincie Overijssel, Noord Brabant en Limburg.
De leerpunten van provincie Gelderland kunnen worden gedeeld met andere provincies en met het ministerie van LNV. Gevraagd wordt hoe ministerie van LNV hierin meewerkt? Janne geeft aan om

knelpunten te bespreken bij relevante directies en collega's. Maurits meldt dat deze ook besproken zullen worden in het Marktprogramma VDP, omdat hier ook lessen opgehaald worden voor ook andere ketenconcepten.

Hoe werkt deze begeleidingsgroep? We volgen de hoofdlijn en voortgang van punten die oplosbaar zijn. Nog wel 1 of 2 keer bij elkaar komen, als er problemen zijn dan wel vaker. De voorkeur is om te werken met zoveel mogelijk 1 aanspreekpunt van betrokken provincies, regio's en landelijke overheid.

2) Stand van Zaken opschaling ZONvarken
Uiteindelijk is het streven om 13 bedrijven te hebben en 26 stallen. Dan is er optimale weekproductie en kan het 'systeem' draaien zoals bedoeld. Er zijn nu 5 stallen klaar en in bedrijf. Minimaal nodig: 7 extra stallen op korte termijn.
Benadrukt wordt dat het minimale aantal stallen van 12 nodig is, omdat het concept is gebaseerd op samenwerking van stallen om te komen tot een voldoende grote weekproductie en om te komen tot een werkbare methode in de afzonderlijke stallen. Vervolgens is een stap nodig naar de 26 stallen, zodat het systeem kan gaan draaien zoals bedoeld is en optimaal én onderscheidend werkt. Wanneer de opstartperiode tot en met de 12e stal lang duurt heeft dit negatieve gevolgen voor het ontwikkelen van de afzetmarkt én het management in de stallen met risico's voor kwaliteit, gezondheid en de duurzamere claims voor het vlees. Dit concept staat of valt met een minimale omvang.

3) Stand van Zaken 15 casussen en het verlenen van de 'vergunningen'.

Stand van zaken vergunningen:
Casus 1: capaciteit Omgevingsdienst Achterhoek (ODA). Hier liggen 2 aanvragen (2 stallen) vanaf oktober 2023 en door beperkte capaciteit wordt het niet opgepakt. Inmiddels is door ODA het eea afgehandeld en is nu zicht op een besluit voor onderdeel milieu (red. 22-04-2024)
Voor beide locaties loopt een aanvraag WNB bij provincie Gelderland. Hier is geen reactie meer op ontvangen. Actie navraag stand van zaken aanvragen.
Casus 2: Overijssel: oude nog lopende procedure voor aanvraag Vergunning Wet natuurbescherming met extern salderen staat verlening van vergunning voor ZONvarken in de weg. Provincie Overijssel heeft alles opgeschort tot februari 2025 waardoor de aanvraag (1 stal) niet afgehandeld wordt. Dit zorgt voor een complexe juridische situatie. Vooralsnog lijkt het goed om met provincie om tafel te gaan hoe dit op te lossen is.
Casus 3: Limburg: emissiereductie vereist voor nieuwe varkensstallen. ZONvarken voldoet hier niet aan. Bespreken mogelijkheden met provincie en gemeente (2 stallen) (actie DLV Advies op inhoud)
Casus 4: Brabant: vergaande emissiereductie vereist voor nieuwe varkensstallen. ZONvarken voldoet hier niet aan. Bespreken mogelijkheden met provincie en gemeente (1 stal).(actie DLV advies)
Casus 5: Overall:

- Ervaring in provincie Gelderland is er met de systematiek 'niet continue bezetting dierplaatsen' en ammoniakemissie. Deze uitleg delen Actie: kennis delen
- systematiek weidegang varken weinig over bekend. Actie: kennis delen
- OBM aangevraagd onder WABO. 1 januari 2024 overgang naar omgevingswet waardoor OBM niet meer bestaat. Dit zorgt voor verwarring/onduidelijkheid bij afhandeling aanvragen. Pas actie wanneer het probleem oplevert. Vooralsnog bij ODA niet het geval.

Status april 2024	**Aantal stallen**
Gerealiseerd	5
Vergund, nog niet gerealiseerd	1
In procedure	5
In onderzoek	3
TOTAAL	**14**